

Diplomní projekt: Letenské náměstí

Atelier: Miroslav Cikán a Vojtěch Ertl, FA ČVUT– letní semestr 2014/2015

Autor projektu: Lucie Němcová

Autor posudku: Petr Burian

Při procházení velmi podrobně a poctivě zpracované analytické části diplomu Lucie Němcové jsem si znovu nad porovnáváním předválečných a současných fotografií z totožných míst Letenského náměstí uvědomil hloubku devastace městského prostředí, kterou s sebou přinesl všudypřítomný démon automobilismu. Nebo - nahlédnuto z jiného úhlu - přepadla mne závist, jak snadnou roli měli městotvůrci v dobách, kdy se o autech teprve snilo. Podstatná část autorkou představované studie totiž tkví ve vyrvávání fragmentu kdysi dobře fungujícího městského prostoru z hájemství smradlavých a hlučných čtyřkolek. Výsledkem nejspíš nemůže být totální vítězství dvounožců nad plecháči, ale ta bitva evidentně stojí za pokus.

Prvním rozcestím, kde musela Lucie volit směr, bylo definování rozsahu bojiště. Letenské náměstí (které je dnes vším jiným, jen ne náměstím) totiž pocitově vytváří spojitou nádobu s křižovatkou mezi Korunovačnickou a třídou Milady Horákové a celek je dost rozsáhlým prostorem vymezeným ze západu Molochovem a z východu Oveňeckou. Do tohoto ohniska míří celkem 10 ulic - samozřejmě s automobilovou dopravou, mnohdy navíc vysoce kapacitní. Tato městosmrtící síla činí z místa obrovskou hřmící, špatně průchodnou a nepříjemnou křižovátku. Autorka z ní zdánlivě jednoduchým a nenápadným, ale o to významnějším trikem vytíná oblast svého městotvorného zájmu. Tím trikem je vyzvednutí jednoduššího "pěšího" koberce na úroveň nivelety chodníků.auta tak musejí zpomalovat a ztrácejí dosavadní dominanci. Ta je dále nahlodávána novými přechody, stromořadími, venkovním sezením a řadou dalších prvků městského parteru. Již takto je vydobyto dost pozitivního. Přichází však tvrdší kalibr - zástavba.

Je nás asi více, kdo se shodneme na trestuhodnosti současného stavu, kdy je původně městský pozemek pod někdejší provizorní stánkovitou obchodní stavbou posléze přestavěnou na samoobsluhu, odprodán do soukromých rukou obchodního řetězce. Ani Lucie se s tímto stavem evidentně nechce smířit. Svým návrhem proto uklízí náměstí od tohoto nekonceptního komerčního balastu. Obchodní plochu však neodstraňuje bez náhrady. Vědoma si její důležitosti pro rezidenty ponechává jí v místě jen s tím podstatným rozdílem, že samoobsluhu ukrývá pod povrch nového koberce.

V tento moment, by mohlo být odpracováno. Ale autorce je takový stav stále málo. Nestačí jí jedno náměstí - chce nad ním druhé, třetí, čtvrté a další... V těžišti lichoběžníkovitého prostoru se tak ocitá dům. Přesněji řečeno: dům-věž. Není to klasický špalíček, jak ho známe z některých funkčních historických náměstí. Klasický ve smyslu přízemí = obchodní parter, ostatní patra = bydlení či jiná privátní funkčnost. Lucie přichází s konceptem, který jsem si pro sebe nazval "vertikální veřejný prostor". Nejen obligátní parter, možná první patro, jsou veřejnosti přístupné. I v dalších úrovních - v galerii AVU, střešní kavárně či na vrcholové vyhlídkové plošině se úspěšně mísí uživatelé budovy - studenti a pedagogové s veřejností. Náplň je v tomto případě ospravedlněním přestupku učiněnému

umístováním stavby do plochy náměstí. Dokonce i přestupku č. 2, který se jmenuje překročení místně obvyklé výškové hladiny zástavby.

Takto vzniklý dům-skulptura ale dle mého názoru funguje ještě v širších souvislostech. Jednak pohledově uzavírá rovinnou část třídy Milady Horákové od pláně a také měřítkově člení autorkou zvolený prostor na dva pokoje - ten západní je více hrdlem křižovatky, východní je zklidněným "obývákem" náměstí. Fakt, že do každé z těchto částí se vložený dům umí tvářit jinak a má úplně jinou hmotovou a výškovou proporci považuji za velké pozitivum návrhu.

Volba výrazu a designu opláštění takto exponovaného a multifunkčního domu je úloha, která by si sama o sobě snadno mohla vyžádat úsilí na samostatnou semestrální práci. Lucie vcelku klidný objem částečně omotala a částečně protknula stuhou veřejně přístupného schodiště. Tento prvek je pro mne především signálem vůči veřejnosti sdělujícím: ano!, vstupte, stoupejte. Myšlenka je to logická a opodstatněná, ale dle mého názoru by v realitě narazila na přirozenou lenost návštěvníků, jakkoli lákadel nastražuje autorka po cestě nemálo. Čemu věřím spíše, je možnost, že by venkovní schodiště mohlo být životaschopně využíváno k sestupu, zatímco k výstupu do 10. podlaží by posloužil výtah. Tuto cestu ale v návrhu poněkud komplikuje neprůběžnost výtahu a nutnost přisedání. Schodiště zde však není jediným elementem pláště provokujícím možnou polemiku. Pod tlakem otázek jako: dům nebo socha?; oblečená nebo neoblečená?; jeden dům nebo srostlice dvou? a pod., sáhla autorka po klasické lícové cihle. S ní nakládá tu jako s pevným pláštěm, jinde jako s membránou, když hustotu zdiva rozřeďuje vkládáním mezer na místo spar. Vnímám a rozumím snaze dosáhnout plynulého přechodu mezi kompaktností západního průčelí věže a maximální proskleností pláště s obnažením skeletu na východě. Je pro mne otázkou, zda právě cihla je tu optimálním materiálem a zda se zde - snad původně kýžená - pavučina neproměnila v až příliš ztěžklou škrabošku.

Jsem přesvědčen, že Lucie Němcová odvedla na zvoleném bojišti obrovský kus poctivé koncepční práce a podařilo se jí dosáhnout pozoruhodného výsledku v transformaci tak nemocného městského prostoru, jakým Letenské náměstí v současné době je. Příběh svého řešení navíc přesvědčivě odvyprávěla adekvátními grafickými prostředky. Automobil tu sice úplně deklasován nebyl, ale pěšák na jeho úkor vydobyl slušné nové území a jako bonus obdržel "náměstí na výšku".

navrhuji stupeň hodnocení XXXXXXXXXX

10. 06. 2015 Petr Burian